

Program zasedání Vědecké rady Filozofické fakulty Univerzity Karlovy dne 17. června 2021

(zasedání bude probíhat z důvodu nepříznivé epidemiologické situace on-line prostřednictvím aplikace MS Teams, hlasování bude zajištěno pomocí aplikace <https://vr.is.cuni.cz/>)

1. Zahájení

- 1.1. Organizační informace
- 1.2. Prezence členů Vědecké rady FF UK
- 1.3. Schválení programu zasedání Vědecké rady FF UK
- 1.4. Schválení zápisu ze zasedání Vědecké rady FF UK dne 20. 5. 2021

2. Řízení ke jmenování profesorem pana doc. PhDr. Jana Volína, Ph.D. pro obor Lingvistika

(základní informace v příloze č. 1)
(teze přednášky v příloze č. 2)

3. Habilitační řízení pana PhDr. Richarda Biegla, Ph.D. pro obor Dějiny umění

(základní informace v příloze č. 3)
(teze přednášky v příloze č. 4)

4. Personálie

Ke schválení prostřednictvím hlasovací aplikace <https://vr.is.cuni.cz/> v termínu, který bude oznámen:

- 4.1. Návrh Ústavu informačních studií a knihovnictví na doplnění členů do zkušební komise pro BZK pro studijní program Informační studia a knihovnictví (obor: Informační studia a knihovnictví) a studijní program Informační studia a knihovnictví:

Ing. Jitka Novotná, Ph.D.
Mgr. Nina Wančová, Ph.D.
Mgr. Jakub Sedláček
Mgr. et Mgr. Čeněk Pýcha, Ph.D.

Zdůvodnění ÚISK: Všichni výše jmenovaní se významně podílejí na výuce jak v bakalářském, tak i v magisterských programech ÚISK.

- 4.2. Návrh Ústavu informačních studií a knihovnictví na doplnění členů do zkušební komise pro SZZK pro studijní program Informační studia a knihovnictví (obor: Informační studia a knihovnictví, Studia nových médií) a studijní programy Informace, média a knižní kultura a Studia nových médií:

Ing. Jitka Novotná, Ph.D.
Mgr. Nina Wančová, Ph.D.

- 4.3. Návrh Ústavu informačních studií a knihovnictví na doplnění předsedů do zkušební komise pro BZK pro studijní program Informační studia a knihovnictví (obor: Informační studia a knihovnictví) a studijní program Informační studia a knihovnictví:

Mgr. Adéla Jarolímková, Ph.D. (předseda)

Mgr. Jindřich Marek, Ph.D. (předseda)

Zdůvodnění: Výše jmenovaní se významně podílejí na výuce v klíčových předmětech v bakalářském programu.

4.4. Návrh Katedry Blízkého východu na doplnění členů do zkušební komise pro BZK pro studijní program Blízkovýchodní studia, specializace Íránistika:

Mgr. Mona Khademi

Zdůvodnění KBV: Mgr. Khademi je lektorka moderního perského jazyka – rodilá mluvčí, absolventka bohemistiky na FF UK. Přítomnost lektora, který studenty po celé tři roky vyučuje živý jazyk, u jazykové části BZK, je pro program velmi důležitá.

4.5. Ústavu germánských studií na doplnění předsedy do zkušební komise pro SZZK pro studijní program Filologie (obor: Nizozemský jazyk a literatura) a studijní program Germánská a severoevropská studia, specializace Nederlandistika:

prof. Yves T`Sjoen (předseda)

Zdůvodnění ÚGS: Univerzita Karlova neuznává zahraniční vědeckou kvalifikaci, prof. T`Sjoen proto nemůže funkci předsedy komise vykonávat automaticky. Prosíme proto o doplnění na seznam předsedů komise pro SZZK touto cestou.

4.6. Návrh oborové rady na doplnění člena zkušební komise pro SDZK a obhajoby disertačních prací pro studijní program TEEME (Text and Event in Early Modern Culture):

Emily Guerry, Ph.D.

Rory Loughanne, Ph.D.

Zdůvodnění: jde o společný doktorát a dr. Emily Guerry a dr. Rory Loughanne jsou jmenováni do komise partnerem UK v programu (University of Kent).

4.7. Návrh na pověření členstvím v oborové radě studijního programu Sociologie oboru Sociologie (tříletá délka studia a čtyřletá délka studia, jazyk výuky čeština a angličtina):

doc. PhDr., Helena Kubátová, Ph.D.

doc. PhDr. Skovajsa Marek, Ph.D.

Mgr. Zuzana Podaná, Ph.D.

doc. PhDr. Lukáš Linek, Ph.D.

doc. PhDr. MUDr. Mgr. Radvan Bahbouh, Ph.D.

Zdůvodnění změny: Složení oborové rady je třeba změnit v návaznosti na udělení nové akreditace (27. 1. 2021) a uzavření dohody o vzájemné spolupráci při uskutečňování doktorského studijního programu Sociologie se Sociologickým ústavem AV ČR.

4.8. Návrh na odvolání členů oborové rady studijního programu Sociologie oboru Sociologie (tříletá délka studia a čtyřletá délka studia, jazyk výuky čeština a angličtina):

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

prof. Miloš Havelka, CSc.

Zdůvodnění změny: Složení oborové rady je třeba změnit v návaznosti na udělení nové akreditace (27. 1. 2021) a uzavření dohody o vzájemné spolupráci při uskutečňování doktorského studijního programu Sociologie se Sociologickým ústavem AV ČR.

4.9. Návrh na pověření členstvím v oborové radě studijního programu Historické vědy oboru České dějiny (XCDE, čtyřletá délka studia):

Mgr. Kamil Činátl, Ph.D. (probíhající habilitační řízení)
doc. PhDr. Jan Randák, Ph.D.

Zdůvodnění: Personální sjednocení oborových rad českých dějin s novou akreditací 7CD.

4.10. Návrh na odvolání členů oborové rady studijního programu Historické vědy oboru České dějiny (XCDE, čtyřletá délka studia):

prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc.
prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.

Zdůvodnění: Personální sjednocení oborových rad českých dějin s novou akreditací 7CD.

4.11. Návrh na pověření členstvím v oborové radě studijního programu České dějiny (4CD a 4CDE, tříletá délka studia, česká a anglická varianta):

Mgr. Kamil Činátl, Ph.D. (probíhající habilitační řízení)
doc. PhDr. Jan Randák, Ph.D.

Zdůvodnění: Personální sjednocení oborových rad českých dějin s novou akreditací 7CD a 7CDE.

4.12. Návrh na odvolání členů oborové rady studijního programu České dějiny (4CD a 4CDE, tříletá délka studia, česká a anglická varianta):

prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc.
prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.

Zdůvodnění: Personální sjednocení oborových rad českých dějin s novou akreditací 7CD a 7CDE.

4.13. Návrh na odvolání člena oborové rady studijního programu Filologie oboru Germánské literatury (XGEL, tříletá délka studia):

prof. PhDr. Václav Bok, CSc.

Zdůvodnění: prof. Bok sám požádal o odvolání z rady kvůli svému vysokému věku.

4.14. Návrh na pověření členstvím v oborové radě studijního programu Filologie oboru Germánské literatury (XGEL, tříletá délka studia):

prof. PhDr. Jana Rakšányiová, CSc.

Zdůvodnění: prof. Rakšányiová je navržena do rady místo prof. Václava Boka, který požádal o odvolání z rady kvůli svému vysokému věku.

5. Návrh na složení komise pro řízení ke jmenování profesorem a návrhy témat profesorské přednášky pro řízení paní doc. PhDr. Evy Voldřichové Beránkové, Ph.D. (FF UK) v oboru Románské literatury:

5.1. Návrh komise

Předseda:

prof. PhDr. Petr Kyloušek, CSc., FF MU.

Členové:

prof. PhDr. Anna Housková, CSc., FF UK,
prof. PhDr. Karel Thein, Ph.D., FF UK,
prof. PhDr. Zuzana Malinovská, CSc., FF Prešov
a prof. Mgr. Jiří Špička, Ph.D., FF UPOL.

5.2. Návrh přednášek (dle preference kolegia, abstrakty viz příloha č. 5):

1. Quebecká literatura mezi centrem a periferií
2. Autorská póza v současné francouzské literatuře
3. Literární recepce G. W. F. Hegela ve Francii

Podklady k dispozici na intranetu VR FF UK.

6. Návrh na složení komise pro řízení ke jmenování profesorem a návrhy témat profesorské přednášky pro řízení pana doc. PhDr. Petera Pavúka, Ph.D. (FF UK) v oboru Archeologie:

6.1. Návrh komise

Předseda:

prof. PhDr. Jan Bažant, CSc., AV ČR, FF UK.

Členové:

prof. PhDr. Petr Charvát, DrSc., Pedagogická fakulta UK, FF MU,

prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D., FF MU,

doc. Mgr. Karel Nováček, Ph.D., FF UPOL

a doc. PhDr. Mgr. Luboš Jiráň, CSc., AV ČR.

6.2. Návrh přednášek (dle preference uchazeče, abstrakty viz příloha č. 6):

1. Trója bez Homéra. Významná lokalita na průsečíku tří světů.
2. Archeologie ne-kolonialismu. Akulturační procesy v egejské době bronzové.
3. Archeologie žízně. Úloha družné konzumace potravy a nápojů v pravěku a starověku.

Podklady k dispozici na intranetu VR FF UK.

7. Návrh na složení komise pro habilitační řízení a témat habilitační přednášky pro habilitační řízení pana PhDr. ThLic. Drahomíra Suchánka, Th.D., Ph.D. (FF UK, Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni) v oboru Světové dějiny a obecné dějiny:

Habilitační práce:

In nomine Domini – papežské volby v období gregoriánské reformy

7.1. Návrh komise

Předseda:

prof. PhDr. Petr Kubín, Ph.D., Th.D., KTF UK.

Členové:

prof. dr hab. Krzysztof Ozóg, Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie,

prof. PhDr. Hana Pátková, Ph.D., FF UK,

prof. dr hab. Jerzy Rajman, Instytut Historii i archiwistyki, Uniwersytet pedagogiczny w Krakowie

a doc. PhDr. Tomáš Velímský, CSc., FF UJEP.

7.2. Návrh přednášek (dle preference kolegia, abstrakty viz příloha č. 7):

1. Papa haereticus – problém papežské omylnosti
2. Fenomén vzdoropapežství
3. Otonsko-sálská říšská církev

Podklady k dispozici na intranetu VR FF UK.

8. Návrh na složení komise pro habilitační řízení a témat habilitační přednášky pro habilitační řízení paní PhDr. Milady Sekyrkové, CSc. (Katedra pomocných věd historických a archivního studia FF UK, Ústav dějin UK a archiv UK) v oboru Pomocné vědy historické:

Habilitační práce:
Univerzita jako úřad?

8.1. Návrh komise

Předsedkyně:

prof. PhDr. Michaela Hrubá, Ph.D., FF UJEP.

Členové:

prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc., FF UK,

prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc., Univerzita Pardubice,

doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc., FF JU České Budějovice

a Dr. Phil. Mag. Rer. Soc. Oec. Jan Jakub Surman, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.

8.2. Návrh přednášek (dle preference kolegia, abstrakty viz příloha č. 8):

1. Správa univerzit v novověku

2. Úřední písemnosti univerzit 18. - 20. století s akcentem na univerzity habsburské monarchie

3. Ověřovací prostředky novověkých úředních písemností

Podklady k dispozici na intranetu VR FF UK.

9. Návrh na udělení čestného titulu emeritní profesor prof. PhDr. Jiřímu Pelánovi, Ph.D.

Návrh podává zástupce ředitele Ústavu románských studií FF UK pan doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.

Podklady k dispozici na intranetu VR FF UK.

10. Rady vědních oblastí programů Cooperatio

Projednání změny v návrhu vědní oblasti Media and communication studies.

Podklady k dispozici na intranetu VR FF UK.

11. Různé

11.1. Personální změna na Oddělení doktorského studia a akademických kvalifikací FF UK.

Přílohy

Příloha č. 1

Cca v 10.00 hodin řízení ke jmenování profesorem pana **doc. PhDr. Jana Volína, Ph.D.** pro obor **Lingvistika**.

Komise:

Předsedkyně:

prof. Magdaléna Bilá, Prešovská univerzita, Prešov, Slovensko.

Členové:

prof. Jana Hoffmannová, Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha,

doc. Ondřej Pešek, Filozofická fakulta JU, České Budějovice,

doc. Petr Čermák, FF UK

a prof. Štefan Beňuš, Univerzita Konstantina Filozofa v Nitře, Ústav informatiky Slovenské Akademie věd.

Autoři doporučujících dopisů:

prof. Dr. Jacques Koreman, Department of Language and Literature Faculty of Humanities Norwegian University of Science & Technology Trondheim, Norsko;

prof. Richard Ogden, Professor of Linguistics, Associate Dean for Research (Arts and Humanities), Department of Language and Linguistic Science University of York York, Velká Británie,

prof. Dr.-Ing. habil. Rüdiger Hoffmann, Institut für Akustik und prachkommunikation Fakultät Elektrotechnik und Informationstechnik Technische Universität Dresden, Dresden, Spolková republika Německo,

prof. Ing. Július Zimmermann, CSc., Language, Information and Communication Laboratory Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovensko

a prof. Ing. Ondřej Jiříček, CSc., Katedra fyziky Fakulta elektrotechnická České vysoké učení technické v Praze.

Téma přednášky:

Obraz mluvčího v mysli posluchače

Příloha č. 2

Jméno a příjmení s tituly: **doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.**

Název profesorské přednášky: **Obraz mluvčího v mysli posluchače**

Text tezí:

U jednotlivých promluv je často připomínáno, že nezáleží pouze na jejich obsahu, ale také na způsobu, jakým byly proneseny. Méně už je tematizován příbuzný fakt, že způsob mluvy ovlivňuje představy, které si posluchač průběžně, od prvního setkání, vytváří o charakteru či intelektu mluvčího. Bádání v této oblasti byla dlouhou dobu značně ateoretická a metodologicky povrchní, zaměřená především na atraktivitu hlasu. V poslední době však přibývá rigorózních empirických studií, na jejichž výsledky je možno se spoléhat a systematicky navazovat. Přednáška je koncipována jako přehledová, s hlubšími vhledy do oblastí, v nichž autor nebo jeho kolegové aktivně bádají.

Vycházíme z toho, že řečové chování je součástí každodenních situací a jako takové je i komplexně monitorováno. Všechny jeho složky jsou neustále vyhodnocovány (byť převážně na nevědomé úrovni), aby bylo včas detekováno nebezpečí, hrozba nevýhodného postavení nebo jen nesoulad s tím, co je považováno za obvyklé. Samozřejmě je účelem této adaptivní mentální činnosti i odhalení výhod, které situace může poskytnout, a odhad jejího potenciálu s ohledem na intence interlokutorů. Řečový signál je v tomto nesmírně bohatý a zdaleka jej nelze redukovat na pouhého nositele jazykové informace (ve smyslu tradičního úzkého chápání jazyka). Obsahuje např. i důležité informace o nemoci, zranění nebo únavě mluvčího, o jeho průběžně se měnících afektivních laděních, jeho příslušnosti k sociálním skupinám i aktuální ochotě tuto příslušnost demonstrovat a podobně. Ukazuje se, že v případě neznámých hlasů posluchači nejspíše odhadují i vzhled mluvčího.

Další výklad je strukturován podle čtyř nejzřetelnějších metodologických problémů této výzkumné oblasti, a to (1) foneticko-akustické parametrizace řeči, (2) vzájemné komplexní interakce řečových atributů, (3) specifikace vlastností mluvčího a (4) efektů kontextu.

(1) Přestože lze přirozené zvuky popisovat v rámci pouhých čtyř akustických dimenzí, řečový signál nestačí charakterizovat pouze ukazateli centrálních hodnot – přinejmenším je nutno zachytit ještě variabilitu v čase. I zde je ovšem nutno počítat se základním rysem jazykového systému, kterým jsou opozice kategorií. Zjišťuje-li se tedy např. v doméně *spektrální* určité kontinuum možných parametrů, je nutné ho 'přeložit' do kategorií barvy hlasu. Podobně je tomu i v doméně *frekvenční*, *amplitudové* i *temporální*. Navíc se ukazuje, že v každé z těchto domén se mohou vyskytovat jevy, které působí do jisté míry samostatně, tj. ortogonálně. Například v doméně *temporální* je to nejen samotné tempo řeči, ale i množství a typ pauz, pravidelnost členění a poměry trvání mezi strukturními prvky (jádra slabik vs. hrany slabik, přízvučné vs. nepřízvučné elementy apod.). Není potom divu, že v poslední době hojně používaný systém eGeMAPS pracuje s 88 parametry oněch čtyř akustických dimenzí.

(2) Druhým avizovaným problémem je mnohorozměrnost zkoumaných situací. Nejenže je potenciálních vlivů na výsledek velké množství, ale změna jednoho může způsobit percepční

reinterpretaci jiného. V současné době neexistuje žádný model vnímání řeči, který by tyto vztahy v úplnosti zachycoval a dokázal je komputačně ošetřovat. V zásadě se tedy využívají tři přístupy. Za prvé je to experimentální svázání proměnných při tvorbě zkoumaného vzorku. To ve fonetice umožňuje zejména současná dostupnost řečové resyntézy, tj. možnost změnit v řečovém signálu pouze jeden parametr. Lze tedy například manipulovat melodickým průběhem, aniž by se měnila barva hlasu, temporální strukturou nebo průběhem silovým. Za druhé umožňuje dnešní počítačová technika využívat rozsáhlé datové soubory spolu s metodami vytěžování dat. Tam ale humanitní obory poněkud doplácí na podfinancovanost, protože např. získávání foneticky předzpracovaných materiálů je velmi drahé. Třetí možností je využití umělých neuronových sítí, zejména jejich hlubokých variant z poslední doby. Ty ke své činnosti fonetické předzpracování téměř nepotřebují a jejich aplikační efektivita je vysoká, ovšem v současné podobě nejsou schopné svou činnost smysluplně popsat, a tudíž neobohacují naše poznání. (Patří do oblasti vývoje a inovací.)

(3) Třetí metodologický zádrhel se týká zachycení lidských vlastností. Tato zdánlivě triviální záležitost způsobuje nekonzistentnost výsledků různých studií a brání kumulovatelnosti poznatků. Jde totiž o to, že slovní označení zdánlivě jednoduchých atributů člověka chápe každý subjekt trochu jinak a i táž osoba v jiném kontextu interpretuje stejné slovo různě. Tradiční typologie lidí v tomto nepomáhají, tam je vágnost ještě vyšší, a popisné sady stanovené ad hoc přinášejí právě výše zmíněné komplikace. I za těchto podmínek ale vznikly studie, které jsou dodnes považovány za příkladné a některé i za klasické. V současné době je nadějně především využívání moderních, důkladně budovaných modelů osobnosti, např. modelu pětifaktorového (BFI n. BFQ) s komponenty *svědomitost*, *přívětivost*, *emoční stabilita (neurotičnost)*, *otevřenost* a *dynamičnost*. Zde je ale potřeba nepodceňovat jejich kulturní a jazykovou vázanost.

(4) Čtvrtý problém tkví v kontextové podmíněnosti zkoumaných jevů. Reifikace jazyka způsobuje, že lidé často vnímají i jednotlivé jeho prvky jako něco příliš reálného, skutečného, svébytně existujícího. Ale stejně jako je jazyk pouze abstraktním potenciálem, i jeho prvky nejsou více než potenciálem, který teprve v interakci s různými vrstvami kontextu vytváří význam. Studie, které toto dokládají, navíc otevírají problematiku, jejíž řešení sice leží mimo oblast fonetiky, ovšem silně souvisí s aplikovatelností výzkumu v praxi. Ukazuje se totiž, že je potřeba zmapovat, nakolik se na obrazu mluvčího v mysli posluchače podílejí kognitivní stereotypy, zejména předsudky, a nakolik přispívá aktuální kognitivní fluence. To vše ještě komplikuje prozatím nedostatečně poznaná kapacita adaptivního myšlení, která nás znovu a znovu překvapuje svoji silou.

Konkrétní příklady studií uvedené v rámci přednášky jistě ilustrují, že fonetika jakožto výrazně mezioborová lingvistická disciplína k řešení všech těchto otázek přispívá a nepochybně bude přispívat i nadále, pokud bude pěstována stejně jako ostatní vědní obory zodpovědně a v rámci solidního materiálního zázemí.

Příloha č. 3

Cca v 11.15 hodin habilitační řízení pana **PhDr. Richarda Biegla, Ph.D.** pro obor **Dějiny umění**.

Komise:

Předseda:

prof. PhDr. Petr Sommer, CSc., DSc., Univerzita Karlova, Centrum medievistických studií AVČR, Archeologický ústav AVČR.

Členové:

prof. PhDr. PaedDr. Jindřich Vybíral, DSc., Vysoká škola uměleckoprůmyslová,

prof. PhDr. Pavel Zatloukal, Ostravská univerzita,

prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D., Univerzita Karlova, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Akademie výtvarných umění v Praze.

a doc. Mgr. Ondřej Jakubec, Ph.D., Masarykova univerzita Brno; Univerzita Palackého Olomouc.

Oponenti:

prof. M.Arch. Kimberly Elman Zarecor, Ph.D., Iowa State University,

prof. PhDr. Petr Kratochvíl, CSc., Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i.

a prof. PhDr. Jiří Kroupa, CSc., Filozofická fakulta Masarykovy univerzity.

Habilitační práce:

Město v bouři. Urbanismus a architektura historického centra Prahy 1830-1970

Téma přednášky:

Moderní urbanismus vs. historické město: přestavba center Paříže, Vídně a Říma ve druhé polovině 19. století

Příloha č. 4

Jméno a příjmení s tituly: **PhDr. Richard Biegel, Ph.D.**

Název habilitační přednášky **Moderní urbanismus vs. historické město: přestavba center Paříže, Vídně a Říma ve druhé polovině 19. století**

Text tezí:

Druhá polovina 19. století je obdobím bouřlivých urbanistických změn, které výrazně proměnily strukturu i charakter evropských měst. Nejvýrazněji se tyto zásahy propsaly do jejich historických center, která se náhle stala středem dynamicky rostoucích metropolí se vším, co k tomu patří. Střet dravých vizí moderního městského života s historickou urbanistickou strukturou vedl k demolicím a přestavbám, jejichž cílem bylo uzpůsobit staleté organismy moderním potřebám. Nejintenzivněji byl tento střet patrný u měst, jejichž historický význam byl nezpochybnitelný, avšak která se zároveň stala příkladem pro razantní přestavby či urbanistické inovace, jež se ve své době staly vzory moderní proměny historického centra. Do této kategorie spadá zejména Paříž, jež byla nejmodernější metropolí své doby, a Vídeň, která prošla razantní přestavbou na výstavné císařské hlavní město. Pandánem k těmto dvěma příkladům nám bude Řím, který se měl nově stát hlavním městem sjednocené Itálie a u nějž bylo povědomí o hodnotě města a jeho památek nejsilnější. Ve všech třech příkladech byla přestavba založena na dialogu s historickým městem, jehož staleté dějiny se svébytným způsobem propsaly do charakteru nových zásahů. Právě tento urbanistický dialog je také hlavním tématem této přednášky.

Hlavním principem urbanistické proměny Paříže, realizované v letech 1853-1870 podle projektu Napoleona III a prefekta Eugene Haussmanna, bylo vytvoření sítě širokých tříd, které se staly symbolem přestavby města. Až do poloviny 19. století byla Paříž v principu rostlým středověkým městem, do nějž se jen pozvolna propisovaly královské urbanistické intervence. Počátek 17. století přinesl fenomén „place royale“ (královské náměstí), které bylo pojato jako pravidelný prostor, obklopený jednotně řešenými fasádami. Doba vlády Ludvíka XIV (1634-1715) znamenala jednak zdokonalení tohoto principu (a spojení s nadčasovou akademickou barokně-klasicistní architekturou), jednak vytvoření fenoménu zcela nového, kterým byly „boulevardy“, realizované v krajině kolem města na místě zbořených hradeb. Tyto fenomény jsou klíčové: spojí-li se, vznikne nejtýpčtější prvek moderní Paříže – městský bulvár s jednotně řešenými fasádami, který prochází městskou strukturou přímo a snadno, jako by samo historické město bylo volnou krajinou. Skutečnost, že nové boulevardy vytvářejí samostatnou urbanistickou strukturu, má dva pozoruhodné efekty. První spočívá v tom, že návštěvník může městem procházet bez toho, že by spatřil jinou než moderní zástavbu, což vytváří iluzi kompletní přestavby města. Druhý naopak znamená, že mezi novými třídami byly cíleně ponechány bloky či celé čtvrtě, což je většinou uchovalo do dnešní doby. Díky jednotnému řešení fasád nových domů a jednoduchosti průčelí těch historických navíc vše srůstá ve výtvarnou jednotu – která je přesně tím prvkem, pro který se Paříž stala vzorem přestavby jiných měst.

Vídeň byla až do poloviny 19. století v principu středověkým městem, jehož velikost byla – přes nesporný evropský význam císařského hlavního města – dána linií hradeb ze 13.

století. Důvodem tohoto paradoxu bylo turecké nebezpečí, jehož odvrácení v roce 1683 bylo zlomovým momentem v dějinách města. I po něm si však Vídeň své hradby z bezpečnostních důvodů ponechala. Historické centrum a rozsáhlá předměstí tak byla oddělena nejen monumentálním opevněním, ale i volným prostorem v jeho předpolí. Rozhodnutí o zboření hradeb vedlo roku 1858 k soutěži, v níž zvítězil návrh okružní třídy s prstencem veřejných budov, které naplnily potřeby a ambice moderní metropole. Novostavby veřejných budov a činžovních domů jsou díky volnému prostoru situovány kolem centra a nevyžadují tak jeho demolici nebo průrazy tříd, jako tomu bylo v Paříži. Okružní třída má ideální proporce, které jsou však možné jen díky paradoxu, že město ve svém rozsahu ustrnulo ve 13. století. Město se rozvíjí na principu prstenců, přičemž středem zůstává historické centrum s chrámem sv. Štěpána. Okružní třída tak de facto historickou Vídeň zachránila. Demolice, k nimž v centru následně došlo, nebyly výsledkem cílené urbanistické přestavby; město si tak mohlo uchovat svůj půdorys a s ním do značné míry i charakter.

Urbanistické dějiny Říma jsou specifické. Metropolí byl v době, kdy dvě první zmíněná města ještě neexistovala. Jeho struktura se vyznačuje mimořádnou urbánní pamětí a jedinečným dialogem, který je zde napříč tisíciletími veden. Antickou strukturu, dodnes čitelnou v rozvrhu dominant a vymezení hradeb, převrstvilo středověké rostlé město, které s velkolepým dědictvím pracovalo zcela utilitárně. Od 15. století se v architektuře i urbanismu čím dál více akcentuje antická minulost a velkolepost. Spojením s ambicemi papežství, jež se v urbanismu propíše například do struktury nových tříd mezi bazilikami nebo monumentálním předpolím chrámu sv. Petra, se město přetvoří v mimořádně působivý celek, který je již v 17. a 18. století obdivován návštěvníky z celé Evropy. V polovině 19. století je Řím zemědělským městem, jehož obraz odpovídá historickým rytinám ze 17. a 18. století. Z výtvarného hlediska je městem v mnoha ohledech „dokončeným.“ Tato skutečnost nicméně kontrastuje s rolí, která je mu roku 1870 určena, tedy úlohou hlavního města sjednocované Itálie. Město je tak odsouzeno k roli národní metropole (kterou nikdy nebylo), modernizaci a – v neposlední řadě – k symbolické proměně, která by měla novou situaci reflektovat. Díky tomu vzniká nejen projekt památníku Viktora Emanuela II, který sporně mění městskou krajinu, ale i idea nových hlavních tříd, které mají město prostoupit obdobně, jak se tomu stalo například v Paříži. Situace Říma je však v tomto směru odlišná: již zmíněný obdiv návštěvníků se netýkal jen poutních míst nebo antických památek, ale také renesančních a barokních chrámů a paláců. Pařížský princip přímých tříd je tak v hustě zastavěném historickém středu města již v principu vyloučen. Nakonec zde vzniká alespoň nová hlavní osa (Corso Vittorio Emanuele II), jejíž průběh je však ovlivňován památkami, které trasa míjí a kvůli kterým nemůže být vedena přímo. Nové stavby se zde navíc stylově přizpůsobují stavbám historickým. Lze tak říci, že Řím si vnucený moderní urbanismus přetvořil, podmanil a díky tomu úspěšně vstřebal.

Všechna tři města zanechala stopu v dějinách urbanismu 19. století. Ve všech třech případech vznikla přestavbou harmonická „dokončená města“, která byla – hlavně v případě Paříže a Vídně - následně vzorem přestavbám a adaptacím jiných měst. Jejich síla byla taková, že odolaly i pozdějším pokusům o radikální přestavby – ať již Le Corbusiera v Paříži, Adolfa Loose a dalších ve Vídni, či Mussolinio v Římě. Jejich urbanistická přesvědčivost nevycházela pouze z jejich dobově obdivované „modernosti“, ale také ze skutečnosti, že jejich finální podoba vyrůstala z pozoruhodného a neopakovatelného dialogu s historickým městem. Právě to je také zřejmě jedno nejdůležitějších poselství fascinujícího střetu moderního urbanismu s historickými městy ve druhé polovině 19. století.

Příloha č. 5:

Návrh tří profesorských přednášek: **doc. PhDr. Eva Voldřichová - Beránková, Ph.D.**

Název přednášky A: Literární recepce G. W. F. Hegela ve Francii

Abstrakt: Cílem přednášky je doplnit Hegelovu čistě filozofickou recepci o její literární pandán v 19. až 21. století. Někteří francouzští spisovatelé s německým filozofem vedou spory o klíčové koncepty *Fenomenologie ducha* a jejich sociálně-politické důsledky (Barbey d'Aureville, Barrès), další v Hegelovi odhalují citlivého básníka prorokujícího „konec umění“ (Gautier, Flaubert, Baudelaire, Mallarmé, Villiers de l'Isle-Adam, Ghil), revolucionáře fascinovaného „negativitou“ (Madame de Gasparin, Breton, Sartre, Bataille), nebo naopak pragmaticky akčního hrdinu pro jednadvacáté století (Semprun, Pouy, Sollers). Literární texty zajímavým a často provokativním způsobem rozvíjejí některé oblasti teoretické i praktické filozofie (metafyzika, logika, teorie poznání, etika, estetika, politická filozofie), které nám poslouží k jejich kategorizaci. Prostřednictvím „vyprávění o Hegelovi“ moderní spisovatelé navazují na dlouhodobou tradici integrace filozofie do francouzské literatury (Montaigne, Pascal, Voltaire, Diderot, Sade...) a zmocňují se jinak těžko přístupného myslitele, rozvádějící jeho teze a přetvářející si je ke svému obrazu. Napříč dvěma staletími tak vedou jakousi alternativně „narrativní zkušenost filozofie“ (Guillaume Le Blanc), kterou by stálo zato zúročit propojením s filozofií tradiční.

Název přednášky B: Quebecká literatura mezi centrem a periferií

Abstrakt: Dějiny frankokanadského písemnictví jsou historií postupné deperiferizace vůči tradičním mocenským centrům, jakými byly Francie, Velká Británie, Vatikán, anglofonní Kanada a dnes i Spojené státy. Až do období tzv. „Klidné revoluce“ (60. až 70. léta dvacátého století) se quebecká literatura do značné míry profilovala jako nástroj národního sebeutváření. Teprve po dvou neúspěšných referendech o nezávislosti provincie (1980, 1995) se otevřela debata o „post-národní“ literatuře osvobozené od obrozeneckých imperativů, čerpající z celo-amerického dědictví a čile vstřebávající podněty z ostatních světových literatur. Paralelně s tímto vývojem se však od sedmdesátých let začínají probouzet i literatury Prvních národů a Inuitů, vůči nimž Quebečané teprve hledají jasný postoj. Jazykově, nábožensky a kulturně minoritní provincie po staletí bojující o své místo na slunci se náhle musí smířovat s tím, že vůči těmto národům sama hraje roli (často velmi represivního) koloniálního centra. Přednáška se zaměří na výměny mezi domorodými spisovateli (Natasha Kanapé Fontaine, Michel Jean, Sylvain Rivard) a jejich quebeckými protějšky (Louis Hamelin, Jean Bédard, Éric Plamondon, Tristan Malavoy) i na podstatné změny v literárních žánrech a stylech, které tato spolupráce implikuje do budoucna.

Název přednášky C: Autorská póza v současné francouzské literatuře

Abstrakt: Teorie autorské pózy zajímavým způsobem propojuje rétoriku (intratextovou rovinu) se sociologií (extratextovou rovinou), a představuje tak snahu o překonání rozporů mezi imanentně strukturalistickými a tradičně kontextovými přístupy k literárnímu textu. Étos díla je vždy doplňován a korigován autorovou sebeprezentací na veřejnosti, takže vzniká komplexní pohled na literaturu jakožto fikci a zároveň výrazný společenský fenomén. Ve Švýcarsku je od roku 2007 stěžejním představitelem této kritické školy Jérôme Meizoz, zatímco ve Francii teprve dorůstá nová generace badatelů sdružených kolem časopisu *Sociopoétiques*. Současná francouzská literární scéna přitom představuje ideální prostor pro bádání na poli autorské pózy, protože tvůrci jako Michel Houellebecq, Christine Angotová, Frédéric Beigbeder, Amélie Nothombová či Virginie Despentesová svá díla pojímají jako „kombinaci textu a performance“. Kromě tradičního psaní se běžně vyjadřují i prostřednictvím hudby,

fotografie, filmu, politického happeningu či „úmyslně vyvolaného soudního sporu“. Přednáška rovněž zhodnotí teorii autorské pózy ve vztahu k dalším kritickým přístupům (Jakobsonův komunikační model, Boothův „implied author“, recepční estetika Kostnické školy), aby vyzdvihla její přednosti i možné slabiny.

Příloha č. 6:

Návrh tří profesorských přednášek: **doc. PhDr. Peter Pavúk, Ph.D.**

Název přednášky A: Trója bez Homéra. Významná lokalita na průsečíku tří světů

Abstrakt:

Jen málokterá archeologická lokalita byla – i když s přestávkami – nepřetržitě zkoumána od roku 1870 dodnes. Za svou slávu vděčí pahorek Hisarlik bezesporu Homérovi, bez kterého by se nestal předmětem zkoumání již v tak raném období. Ale i bez Homérova popisu jedné z epizod jeho dějin představuje Hisarlik z archeologického hlediska velmi významnou lokalitu se souvislým osídlením trvajícím více než tři tisíciletí. Konkrétní „údaje“, které Homér zmiňuje lze nadto jen zřídka spojit s odkrytými nálezovými celky. Poloha Tróje na pomezí Egejské oblasti, Anatólie a Balkánu ji do jisté míry předurčovala coby křižovatku různých obchodních cest. Je nadmíru zajímavé sledovat, jak se intenzita jejich užívání měnila v průběhu staletí. Ke správnému pochopení Tróje je třeba na ni nahlédnout v různých kontextech a perspektívách. Je třeba se zabývat jejím postavením v kontextu jejího bezprostředního zázemí, v kontextu západní Anatólie, a konečně v kontextu východního Středomoří a jižního Balkánu. Přednáška se primárně zaměří na výklad vývoje v pozdní době bronzové, tedy v období, které časově nejvíce odpovídá části dějin Tróje, která je obsažena v Homérově popisu, a to na základě nejnovějších poznatků.

Název přednášky B: Archeologie ne-kolonialismu. Akulturační procesy v egejské době bronzové.

Abstrakt:

Otázky migrace, kolonizace a různých typů mobility jsou součástí archeologického diskursu prakticky od samého počátku dějin této vědecké disciplíny. S tím souvisí i způsob, jakým se archeologie dívá na otázky šíření různých kulturních fenoménů. Zatímco dříve se vycházelo z konceptů jako například *ex oriente lux*, potažmo každá nová archeologická kultura byla brána jako důsledek nově přichozího obyvatelstva, později se naopak prosazovaly spíše různé autochtonní koncepty. Dnes víme, že skutečnost byla výrazně komplikovanější, a jsme schopni identifikovat celé spektrum tzv. osvojovacích mechanismů.

Přednáška se zaměří na rozpoznatelnost kolonizačních procesů v archeologickém materiálu, krátce představí současný stav diskuse s ohledem na obecně známé koncepty jako tzv. dórská migrace, či iónská kolonizace (potažmo jejich neexistence), primárně ale přiblíží tzv. minoizaci a mykénizaci egejské oblasti v 2. tisíciletí př. n. l. Dostupné archeologické doklady zhodnotí z pohledu postkoloniální teorie a materiálových studií.

Název přednášky C: Archeologie žízně. Úloha družné konzumace potravy a nápojů v pravěku a starověku

Abstrakt:

Ve vývoji anatomicky moderních lidí archeologie určila více domněle zlomových momentů, jakými byly domestikace zvířat, počátek usedlého způsobu života nebo výroba prvních kovových předmětů. Archeologicky již hůře postihnutele jsou pak změny v chování, ve společenských normách či ve skupinových aktivitách. Jednou z těchto aktivit je i požívání alkoholických nápojů. Přednáška vycházející z interpretace nálezových celků, archeobotanických dokladů a ikonografických pramenů přiblíží na příkladu různých případových studií kolektivní charakter rané konzumace alkoholických nápojů – od prvních dokladů ve 4. tisíciletí př. n. l. pro střední Evropu přes dobu bronzovou v egejské oblasti a u Chetitů po ranou dobu železnou ve Středomoří obecně; od ovocných fermentovaných nápojů, přes pivo až k vínu. Ve smyslu komunálních aktivit s požíváním alkoholických nápojů přímo nebo nepřímo souvisí i různé druhy organizovaného hodování, na které se zaměří druhá část přednášky. Mimo běžné pohostinnosti a možné sebe prezentace organizátorem takových událostí, byly tyto tzv. bankety také cíleným nástrojem různých typů centralizované moci, někdy bezmála rituálními aktivitami, nebo důležitým nástrojem utužování kolektivní identity.

Příloha č. 7:

Návrh tří habilitačních přednášek: **PhDr. ThLic. Drahomír Suchánek, Th.D., Ph.D.**

Název přednášky A: Fenomén vzdoropapežství

Abstrakt:

Problém tzv. vzdoropapežství je starý téměř stejně dlouho, jako papežství samo – s tím, jak narůstal význam úřadu římského biskupa, rostla i jeho prestiž a zájem o vedení římské církve. Záhy se objevily první spory o obsazení papežského stolce a legitimitu římského biskupa. Mohlo se jednat o vnitřní problémy římské církve, snahu ovládnout rostoucí církevní majetky, nastavit jiné směřování církve apod. Důležitý faktor představovaly rovněž zásahy světské moci, především císařů a středověkých panovníků, kteří neváhali prosazovat své kandidáty bez ohledu na platné právo a ustálené zvyklosti. Přednáška se soustřeďuje na rozbor hlavních příčin, proč vedle legitimních papežů povstali také jejich oponenti s nároky Petrův stolec. Nastiňuje teologický, historický a právní rozměr problematiky a snaží se rovněž o zhodnocení tohoto fenoménu s ohledem na současnou praxi.

Název přednášky B: Otonsko-sálská říšská církev

Abstrakt:

Historická věda vnímá otonsko-sálskou říšskou církev jako svébytnou formu úzkého propojení duchovní a světské moci. Základem se stala institucionalizace dvorské kaple, královská prerogativa při obsazování uvolněných biskupství, intenzivní vyžadování vojenských a vyživovacích povinností ze strany duchovenstva (tzv. *servitium regis*) a majetkové posílení církevních institucí. Významným momentem při prohlubování vztahů církve a panovnické moci se ukázala být rovněž kontrola římského papežství a aktivní misijní politika říšského panovníka. Navzdory komplikovanému systému vazeb mezi církevními preláty, královským dvorem a šlechtickou nobilitou se říšská církev stala nástrojem královské moci a oporu regálních zájmů.

Přednáška se vedle základní charakteristiky podoby a fungování říšské církve bude zabývat i současným diskurzem v této oblasti. Poukáže na hlavní diskutované interpretační problémy a rozebere možné přístupy k řešení problematiky.

Název přednášky C: Papa haereticus – problém papežské omylnosti

Abstrakt:

Postavení papeže se v průběhu středověku, zejména po prosazení papežského primátu v důsledku gregoriánských reforem, etablovalo jako nezpochybnitelná duchovní autorita. Římský biskup byl respektován jako hlava církve, posílen teologickými, právními i mocenskými postuláty. Církevní právo současně zapovídalo papeže legálně soudit. Navzdory této charakteristice se již od 11. století formulovala výjimka z této zásady, a to pro případ odpadnutí římského biskupa od víry. Teze o heretickém papeži byla zakotvena již v Graciánově dekretu a nové aktuálnosti nabyla v souvislosti s papežským schizmatem a konciliarismem ve 14. a 15. století.

Přednáška se zabývá problematikou možností prohlášení papeže za heretika a formami jeho právního postihu. Prezentuje hlavní teologické a právní teorie (R. Bellarmin, F. Suarez), rozebírá organizační stránku věci a podává historický přehled využití tohoto specifického institutu.

Příloha č. 8:

Návrh tří habilitačních přednášek: **PhDr. Milada Sekyrková, CSc.**

Název přednášky A: Úřední písemnosti univerzit 18. - 20. století s akcentem na univerzity habsburské monarchie

Osvícenství přineslo kromě jiného nový pohled na vzdělání a vzdělávací instituce. Změnila se nejen náplň výuky, ale též formality, které jsou s ní spojeny. Začala se formovat struktura obsahu a forem studií, kterou známe dodnes. Tyto změny doprovázela formalizace a byrokratizace administrativních postupů s tím spojených, a zároveň formalizace písemností, které na univerzity přicházely, i těch, které sama vydávala. V našem kulturním prostoru je to proces, který byl zahájen v 18. století, velké změny prodělal v průběhu 19. století a ustáli se ve svých podstatných znacích ve 20. století. V průběhu tohoto období vznikaly na univerzitách kanceláře jako samostatná oddělení, jako administrativní jádro univerzity. Nejprve centrální, pak se hierarchizovaly i v rámci univerzit prostorově, i personálně se osamostatnily pro jednotlivé součásti univerzit. Jejich nejvlastnějším smyslem bylo kromě přijímání došlých dokumentů a vyřizování běžné agendy distribuce nařízení od nadřízených složek zodpovědným univerzitním orgánům, evidence a vyřizování univerzitní ekonomiky a evidence univerzitních úřadů, a to jak studentů (tato agenda byla vedena velmi pečlivě z důvodů evidence poplatků, které byly se studiem spojeny), tak agendy univerzitních pedagogů a dalších zaměstnanců. Pro tento účel se pokračovalo ve vedení starších tradičních úředních knih pro vnitřní potřebu, jimiž byly v první řadě univerzitní matriky, jednak postupně vznikaly nové evidenční pomůcky jako podací deníky, elenchy apod. Pro frekventanty a absolventy se vydávala po celou dobu existence univerzit testimonia různého stupně, která se v 18. století postupně začínají unifikovat nejen v rámci jedné univerzity či země. Navzájem se přibližují svou formou i obsahem, někde se jen vracejí ke středověkému úzu. Obsahem přednášky je představení tohoto vývoje v širších souvislostech a vizuální prezentace rozličných typů matrik a testimonií a diplomatický popis jejich vnějších a vnitřních znaků.

Název přednášky B: Ověřovací prostředky novověkých úředních písemností

Diplomatika jako pomocná věda historická vznikla (zjednodušeně řečeno, rozbor smyslu diplomatiky není předmětem přednášky) původně proto, aby vypracovala metody, jak co nejobektivněji zjistit pravosti či nepravosti listin, přenesené a rozšířené pak všech úředních písemností s nějakým právním dopadem. Podstatným znakem úřední písemnosti je právě prostředek, který dosvědčuje a ověřuje zaznamenaný obsah dokumentu. Původně to byla takřka výhradně pečeť, později se škála prostředků rozšířila v souvislosti s rozšířením typů úředních písemností a se zjednodušením forem vyhotovování některých úředních dokumentů, které přineslo i zjednodušení ověření. Od raného novověku narůstal význam podpisu jako ověřovacího prostředku u stále širšího spektra úředních písemností, přesto základním typem ověření pro písemnosti větší důležitosti dlouho zůstávala v některých prostředcích stále pečeť. Obsahem přednášky bude představení vybraných typů novověkých úředních písemností různých diplomatických kategorií (listiny, úřední knihy, aktový materiál) a vysvětlení jejich ověřování.

Název přednášky C: Správa univerzit v novověku

Od poloviny 18. do poloviny 19. století se v našem kulturním prostoru začalo podstatně měnit postavení univerzit. Do té doby byly korporacemi, řídicími samy své

záležitosti a vysílajícími do veřejného prostoru vzdělance, kteří působili na různých pozicích, vyžadujících intelektuální výkon. Za Marie Terezie a Josefa II. se v průběhu několika desetiletí univerzity změnily ve státní instituce, které vychovávaly loajální duchovní, lékaře, právníky a učitele. Spolu s proměnou obsahu výuky, nového vymezení oborů a jednotlivých předmětů i obměny profesorského sboru přinesla i změnu struktury univerzity. Mezníků bylo více, mezi nejpodstatnější patří rok 1784, kdy Josef II. vydává nový studijní řád. Nepominutelná je otázka správy financí, kterou měl na krátkou dobu výslovně v gesci superintendant (po roce 1761). Josef II. podrobil i univerzitní majetek státnímu dohledu, resp. zřídil náboženský a studijní fond pro správu dosavadních statků a např. výplaty pedagogů jakožto státních úředníků byly zcela v pravomoci státu, který je stratifikoval podle lukrativnosti sídla univerzity. Přednáška bude sledovat vývoj univerzitních orgánů až do poloviny 20. století, protože ačkoli přišly různé změny, základ správy univerzity se po osvícenské době ještě významně změnil je v polovině 19. století na základě tzv. thunovských reforem. Nadřízenými orgány pražské univerzity v této době byly: na nejvyšší úrovni od roku 1760 Dvorská studijní komise (Studienhofkommission), od roku 1848 ministerstvo kultu a vyučování. Na zemské úrovni tvořily mezičlánek v letech 1756 - 1763 Directorium in publicis et cameralibus, následně až do konce roku 1849 české gubernium (Böhmisches Landesgubernium), resp. jeho odbor in publicis et cameralibus, poté české místodržitelství (Statthalterei für das Königreich Böhmen). Některé vybrané konkrétní dopady reforem a ustanovení, spojená s výše zmíněnými orgány, budou na příkladu zejména dění na pražské univerzitě obsahem přednášky.